

Usmiljenje in oblast

Nadaljujemo razmišljanje o usmiljenju v Svetem pismu. Večkrat je govora o mogočnih, o kraljih, o ljudeh, ki stojijo "visoko", pa tudi o njihovi nadutosti in nasilnosti. Bogastvo in oblast sta lahko dobri in koristni za skupno dobro, če sta postavljeni v službo ubogim in vsem in to s pravičnostjo in ljubeznijo. Kadar pa se izražajo kot privilegij s sebičnostjo in oblastnostjo, kar se pogosto dogaja, se spremenijo v sredstva pokvarjenosti in smrti. To se je primerilo v zgodbi o Nabótovem vinogradu iz 21. poglavja Prve knjige kraljev, ob kateri se bomo danes ustavili.

Ta zgodba nam pripoveduje, kako hoče izraelski kralj Aháb kupiti vinograd nekega človeka po imenu Nabót, ker ta vinograd meji na kraljevo palačo. Predlog se zdi zakonit, celo velikodušen, toda v Izraelu so ozemeljske posesti veljale za skoraj neodtujljive. Zares, Tretja Mojzesova knjiga (Leviticus) predpisuje: »Zemlje ne smete prodajati za zmeraj, kajti zemlja je moja, vi ste le tujci in gostači pri meni« (3Mz 25,23). Zemlja je sveta, ker je Gospodov dar in kot taka mora biti varovana in ohranjena, saj je znamenje Božjega blagoslova, ki prehaja iz roda v rod in je jamstvo dostojanstva za vse. Tako je razumljiv nikalen odgovor Nabóta kralju: »Gospod me varuj tega, da bi ti dal dediščino svojih očetov« (1Kr 21,3)!

Kralj Aháb se odzove na to odklonitev z grenkobo in užaljenostjo. Čuti se prizadetega - on, kralj, mogočni -, ponižanega v svoji oblasti vladarja, onemogočenega, da bi mogel zadostiti svoji pohlepnosti po imetju. Ko ga vidi tako potrtega njegova žena Jezabela, poganska kraljica, ki je podpirala malikovalske kulte in je dajala pobijati Gospodove preroka (glej 1Kr 18,4) - ni bila grda, bila je zlobna! - se odloči poseči vmes. Besede, s katerimi se obrača na kralja, so značilne. Prisluhnite zlobi te ženske: »Zdaj ti izvršuješ kraljevsko oblast nad Izraelom! Vstani, jej in bodi dobre volje! Jaz ti bom dala vinograd Jezreélca Nabóta« (21,7). Poudari ugled in oblast kralja, ki sta bila po njenem mnenju z Nabótovo odklonitvijo postavljena pod vprašaj. Oblast, ki jo ima ona za neomejeno in po kateri vsaka želja močnega kralja postane ukaz. Véliki sv. Ambrož je o tej zgodbi napisal majhno knjižico z naslovom *Nabót*. Je zelo lepa, pa tudi zelo stvarna.

Ob spominu na te stvari pravi Jezus: »Veste, da vladarji gospodujejo nad narodi in da jim velikaši vladajo. Med vami pa naj ne bo tako, ampak kdor hoče postati med

vami velik, naj bo vaš strežnik, in kdor hoče biti med vami prvi, naj bo vaš služabnik» (Mt 20,25-27). Če se izgubi razsežnost služenja, se oblast preoblikuje v prevzetnost in postane gospodovanje in nasilje. In prav to se dogaja v zgodbi o Nabótovem vinogradu. Jezabela, kraljica, se na brezvesten način odloči odstraniti Nabóta in uresniči svoj načrt. Posluži se lažnega videza neke sprevržene zakonitosti: v imenu kralja pošlje pisma starešinam in veljakom z ukazom, naj krive priče javno obtožijo Nabota, da je preklinjal Boga in kralja, kar je zločin, ki ga je treba kaznovati s smrtjo. Tako se z Nabótovo smrtjo kralj more polastiti njegovega vinograda. In to ni zgodba starih časov, ampak današnja zgodba mogočnih, ki izkoriščajo uboge, ki izkoriščajo ljudi, da bi imeli več denarja. To je zgodba prekupčevanja z ljudmi, suženjskega dela revnih ljudi, ki delajo na črno z minimalnim plačilom, da se bogatijo mogočni. Je zgodba skorumpiranih politikov, ki hočejo več in več! (Je zgodba Putina, ki je napadel Ukrajino; *op. urednika.*) Zato sem rekel, da je dobro brati knjigo sv. Ambroža o Nabótu, saj je pomembna za sedanjost.

Glejte, kam vodi izvajanje oblasti brez spoštovanja življenja, brez pravičnosti, brez usmiljenja. Glejte, kam vodi žeja po oblasti: postane poželjivost, ki hoče posedovati vse. Imamo besedilo preroka Izaija, ki je zelo jasno glede tega. Z njim Gospod svari proti poželjivosti bogatih posestnikov, ki hočejo imeti vedno več hiš in zemljišča. Takole pravi prerok Izaija: »Gorje njim, ki dodajajo hišo hiši, priključujejo njivo njivi, dokler ne zmanjka prostora in ste edini, ki prebivate sredi dežele« (Iz 5,8).

Prerok Izaija ni bil komunist! Toda Bog je večji od hudobije in umazanih iger, ki si jih privoščijo človeška bitja. V svojem usmiljenju pošlje preroka Elija, da bi pomagal Ahábu k spreobnjenju. In zdaj obrnimo stran in pogledjmo, kako se nadaljuje zgodba. Bog vidi ta zločin in trka na srce kralja Ahába, ki, postavljen pred svoj zločin, razume, se poniža in prosi za odpuščanje. Kako lepo bi bilo, če bi današnji mogočni izkoriščevalci storili isto! Gospod sprejme njegovo kesanje; toda nedolžni je bil ubit in storjena krivica bo imela neizogibne posledice. Storjeno zlo namreč pušča svoje boleče sledove in zgodovina ljudi nosi njene rane.

Usmiljenje kaže tudi v tem primeru glavno pot, po kateri je treba iti. Usmiljenje more ozdraviti rane in spremeniti zgodovino. Odpri svoje srce usmiljenju! Božje usmiljenje je močnejše od človeškega greha. Močnejše je, to je Ahábov zgled. Poznamo njegovo moč, ko se spominjamo prihoda nedolžnega Božjega Sinu, ki je postal človek, da bi uničil zlo s svojim odpuščanjem. Jezus Kristus je resnični kralj,

toda njegova oblast je popolnoma drugačna. Njegov prestol je križ. Ni kralj, ki ubija, ampak nasprotno, daje življenje. Njegova hoja naproti vsem, posebno najšibkejšim, zmaguje nad osamljenostjo in usodo smrti, kamor vodi greh. Jezus Kristus vodi s svojo bližino in ljubeznivostjo grešnike na področje milosti in odpuščanja. In to je Božje usmiljenje.